

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **A. M.,** proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o žalobě žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 2. 2001, č. xxx,

takto:

I. Rozhodnutí žalované ze dne 14. 2. 2001, č. xxx **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

II. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 14. 2. 2001, č. xxxx Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen žalovaná) zamítla žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zák. č. 39/2000 Sb. s odůvodněním, že nesplnil podmínky uvedené v § 1 odst. 1 zák. č. 39/2000 Sb. Prokázal potvrzením Ministerstva obrany ČR č. j. 327615/2000, že byl od 16. 8. 1944 do 5. 5. 1945 příslušníkem československé armády v zahraničí, toto potvrzení však nenahrazuje osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. Podle ust. § 1 odst. 3 zák. č. 255/1946 Sb. žalobce nenabyl vlastnosti účastníka národního boje za osvobození, takže mu nebyl vydáno osvědčení podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb., popř. doklad, který by takové osvědčení nahrazoval.

Proti rozhodnutí žalované podal opravný prostředek žalobce, ve kterém namítl, že jeho žádost na Ministerstvu obrany ČR týkající se vydání osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb.

nebyla doposud uzavřena a je na uvedeném ministerstvu vedena pod č. j. 327615/2000. Pokládal proto zamítnutí své žádosti žalovanou za předčasné.

Vrchní soud v Praze o opravném prostředku nerozhodl do 31. 12. 2002 a věc tak převzal k dokončení Nejvyšší správní soud podle ust. § 132 zák. č. 150/2002 Sb. Řízení pak dokončil podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního zák. č. 150/2002 Sb. (§ 129 odst. 2 cit. zákona), tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Ve věci samé rozhodl Nejvyšší správní soud bez jednání za použití ust. § 51 odst. 1 zák. č. 150/2002 Sb., dále s. ř. s., protože účastníci s tímto postupem soudu souhlasili.

Podle obsahu správního spisu podal žalobce žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 u Okresní správy sociálního zabezpečení v Karviné dne 12. 7. 2000 a žádost uplatnil jako příslušník. K žádosti uvedl, že má státní příslušnost České republiky a australské občanství a k žádosti připojil potvrzení Vojenského ústředního archivu v Praze, list o odchodu a potvrzení Vojenského historického ústavu. Z potvrzení vystaveného Vojenským ústředním archivem v Praze dne 29. 6. 2000, č. j. 10346-VHA/2000-2111 vyplývá, že žalobce sloužil nejprve jako slezský občan nedobrovolně 2 ½ roku v německé armádě, granátnický pluk 982, byl zajat 23. 7. 1944 ve Francii, do Anglie přijel 26. 7. 1944 a prošel zajateckým táborem a 4. 8. se přihlásil do československé zahraniční armády. Dne 16. 8. 1944 byl prezentován u Náhradního tělesa pod krycím jménem F. A., odvod. číslo T1617, klasifikace A s vadou. Byl vtělen k pěší výcvikové rotě, dne 22. 8. 1944 byl přemístěn k 1. rotě motopraporu, dne. 1. 9. 1944 odešel do pole. Dne 6. 11. 1944 byl v boji raněn, odsunut do U.K. Sloužil až do konce války. Podle rozkazu I. Tank. praporu č. 8 a 10/45 mu bylo zrušeno používání krycího jména. Z činné služby byl propuštěn 30. 9. 1945. V obsahu správního spisu se dále nachází potvrzení Ministerstva obrany ČR ze dne 18. 12. 2000, č. j. 327615/2000, z něhož vyplývá, že žalobce A. M. byl příslušník československé armády v zahraničí od 16. 8. 1944 do 5. 5. 1945. Toto potvrzení nenahrazuje osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. Ministerstvo obrany ČR, Vojenský úřad pro veterány válek a odboje, oddělení pro vydávání osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. sdělilo žalované přípisem ze dne 5. 2. 2001, že řízení ohledně vydání osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. pro žalobce bylo uzavřeno s tím, že pro nesplnění podmínek podle citovaného zákona nebylo osvědčení vydáno.

Po vydání rozhodnutí žalovanou zaslala žalovaná soudu do spisu ve fotokopii další písemnosti zaslané jí Ministerstvem obrany ČR, a to osvědčení válečného veterána podle § 5 zák. č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ev. č. 170005310 o tom, že žalobce je válečným veteránem, přičemž v osvědčení je uvedeno, že jmenovaný byl příslušníkem československé armády v zahraničí v době od 16. 8. 1944 do 5. 5. 1945. Osvědčení bylo vydáno 19. 7. 2004. Z fotokopie přípisu Ministerstva obrany, oddělení vydávání osvědčení, ze dne 20. 9. 2004 zaslaného České správě sociálního zabezpečení vyplývá, že žalobce opakovaně žádal o vydání osvědčení podle § 1 odst. 1 bod 1 písm. a) zák. č. 255/1946 Sb. a tyto žádosti mu byly zamítnuty. Žalobce není držitelem osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. Vydání osvědčení válečného veterána podle zákona v žádném případě nenahrazuje osvědčení vydané podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb. Ve vydání osvědčení válečného veterána došlo k administrativní chybě, kterou ve smyslu § 47 odst. 6 zák. č. 71/1967 Sb., o správním řízení v konečné verzi osvědčení válečného veterána Ministerstvo obrany opravilo. V příloze pak zaslalo kopii opraveného osvědčení válečného veterána č. j. 170005310.

Zák. č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 se vztahuje na občany České republiky, kteří splňují podmínky uvedené v § 1 odst. 1 bodě 1. písm. a) a b) a § 2 odst. 1 bodech 1 – 3 zák. č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního odboje za osvobození, a bylo jim o tom vydáno podle § 8 cit. zákona osvědčení, nebo mají-li doklad, který osvědčení nahrazuje (§ 1 odst. 1 cit. zákona). Oprávněné osoby předloží ověřený opis osvědčení vydaného podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb., popřípadě dokladu, který toto osvědčení nahrazuje a další ověřené doklady osvědčující nárok, pokud je k tomu orgán příslušný k rozhodnutí a výplatě podle § 5 vyzve (§ 3 odst. 1 cit. zákona).

Žalobce uplatnil nárok ve lhůtě stanovené v § 2 odst. 2 cit. zákona, avšak nepředložil k žádosti ověřený opis osvědčení vydaného podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb.

Podle § 1 odst. 1 bod 1. písm. a) a písm. b) zák. č. 255/1946 Sb. o příslušnících československé armády v zahraniční a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, účastníkem národního boje za osvobození je kdo v letech 1939 až 1945 byl příslušníkem československé armády v zahraničí nebo v ní konal vojenskou službu za podmínek uvedených v § 2 odst. 1, č. 2, konal vojenskou službu ve spojenecké armádě. Podle § 8 odst. 1 cit. zákona práva podle tohoto zákona může uplatnit jen osoba, které bude vydáno osvědčení o účasti na národním boje za osvobození. Podle odst. 2 cit. ustanovení toto osvědčení obsahující údaje o osobě, způsobu její účasti na národním boji za osvobození a právech, k jichž uplatnění je oprávněna, vydá v jediném vyhotovení oprávněné osobě na její žádost Ministerstvo národní obrany; u účastníků zahraničního boje za osvobození stane se tak, je-li třeba, v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí, a u účastníků domácího odboje za osvobození v dohodě s Ministerstvem vnitra.

Podle ust. § 1 odst. 3 písm. a) zák. č. 255/1946 Sb. vlastnosti osob uvedených v odst. 1 a 2 nemůže nabýt, i když splňuje podmínky těchto odstavců, kdo konal službu v nepřátelské armádě, nebo zúčastnil se jinak nepřátelského válečného podnikání proti spojencům, vyjímajíc službu v armádě tzv. Slovenského státu do 29. 8. 1944; v případě zvláštního zřetele hodných může ministr národní obrany povolit výjimku z tohoto ustanovení.

Žalobce potvrzením Ministerstva obrany ČR ze dne 18. 12. 2000, č. j. 327615/2000 prokázal, že byl příslušník československé armády v zahraničí od 16. 8. 1944 do 5. 5. 1945. V tomto potvrzení však Ministerstvo obrany ČR současně poukázalo na to, že toto potvrzení nenahrazuje osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. Z fotokopie přípisu Ministerstva obrany ČR, oddělení vydání osvědčení ze dne 20. 9. 2004 adresovaného žalované České správě sociálního zabezpečení vyplývá, že žalobce není držitelem osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb.

I když žalobce prokázal, že v době od 16. 8. 1944 do 5. 5. 1945 byl příslušníkem československé armády v zahraničí, nevznikl mu nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zák. č. 39/2000 Sb., protože nepředložil ověřený opis osvědčení vydaného mu podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb., resp. osvědčení vydané mu podle cit. zákona. Ministerstvo obrany ČR oprávněné podle § 8 odst. 2 zák. č. 255/1946 Sb. takové osvědčení vydávat žádosti žalobce o jeho vydání zamítlo. Žalobci potvrdilo, že byl příslušník československé armády v zahraničí od 16. 8. 1944 do 5. 5. 1945, avšak současně uvedlo, že toto potvrzení nenahrazuje osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. Žalobci vydalo osvědčení podle § 5 zák. č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ev. č. 170005310 o tom, že je válečným veteránem,

přičemž v jeho vydání došlo k administrativní chybě, neboť v něm uvedlo, že žalobce je držitelem osvědčení podle § 1 odst. 1 bod 1. písm. a) zák. č. 255/1946 Sb., toto pochybení však napravilo opravou uvedeného rozhodnutí v němž již pak není uvedeno „....a je držitelem osvědčení podle § 1 odst. 1 bod 1. písm. a) zák. č. 255/1946 Sb.“. Žalobce v řízení neprokázal, že byl účastníkem národního boje za osvobození podle shora citovaného ustanovení.

Pokud má žalobce zato, že jinými doklady, které nahrazují osvědčení podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb. osvědčil svůj nárok, pak soud toto jeho přesvědčení nesdílí. Z písemnosti Ministerstva obrany ČR, č. j. 327615/2000 ze dne 18. 12. 2000 potvrzující, že žalobce byl příslušník československé armády v zahraničí od 16. 8. 1944 do 5. 5. 1945, vyplývá, že toto potvrzení nenahrazuje osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. a pokud Ministerstvo obrany ČR vydalo žalobci osvědčení válečného veterána podle § 5 zák. č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ev. č. 170005310, pak v přípisu žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 20. 9. 2004 i žalobci ze dne 17. 9. 2004 zdůrazňuje, že žalobcova žádost o vydání osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb. byla opakovaně zamítnuta a že žalobce není držitelem tohoto osvědčení. Jestliže orgán oprávněný vydat osvědčení podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb. takové osvědčení nevydal a v dalších svých písemnostech zdůraznil, že žádná z nich nenahrazuje osvědčení podle zák. č. 255/1946 Sb., pak soud nemůže dojít k opačnému závěru.

Podle ust. § 6 odst. 3 zák. č. 39/2000 Sb. se na řízení podle tohoto zákona použije, pokud tento zákone nestanoví jinak, správní řád. Podle § 33 odst. 2 zák. č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), správní orgán je povinen dát účastníkům řízení možnost, aby se před vydáním rozhodnutí mohli vyjádřit k jeho podkladu i ke způsobu jeho zjištění, popřípadě navrhnout jeho doplnění. Podle § 3 odst. 2 věta druhá správního řádu občanům a organizacím musí správní orgány poskytovat pomoc a poučení, aby pro neznalost právních předpisů neutrpěli újmu.

Při výkladu těchto ustanovení má soud na mysli především tu skutečnost, že zák. č. 39/2000 Sb. patří k těm zákonům, jimiž se Česká republika snaží o odčinění příkoří a ocenění odvahy a statečnosti českých vojáků, kteří bojovali proti nacismu. Uplatnění nároku podle tohoto zákona je časově omezeno. Ze všech těchto důvodů je úkolem žalované plnit v tomto řízení beze zbytku obsah citovaných ustanovení správního řádu, t. j. aby byla žalobci dána možnost před vydáním rozhodnutí vyjádřit se k jeho podkladům i ke způsobu jeho zjištění a v daném případě zejména o možnosti navrhnout jeho doplnění. To by v daném případě mohlo spočívat v předložení stanoviska ministra národní obrany o případné žádosti žalobce o povolení výjimky z ust. § 1 odst. 3 písm. a) zák. č. 255/1946 Sb. O těchto skutečnostech bylo třeba žalobce poučit ve smyslu ust. § 3 odst. 2 správního řádu. Z obsahu správního spisu sice vyplývá, že žalovaná přípisem ze dne 20. 12. 2001 adresovaným žalobci žalobce poučila o tom, že je třeba, aby požádal ministra obrany ČR o udělení výjimky z ust. § 1 odst. 3 písm. a) zák. č. 255/1946 Sb., protože pouze ministr obrany ČR je k tomuto v případech zvláštního zřetele hodných zmocněn a současně žalobce požádala o podání zprávy o výsledku (to je jak pozitivním tak negativním) tohoto mimořádného řízení. Z obsahu správního spisu však nevyplývá, že tato písemnost žalované byla žalobci doručena. Soud má tedy zato, že v daném případě nesplnění povinností uvedených v cit. ustanovení správního řádu představovalo takovou vadu řízení, pro kterou soud rozhodnutí žalované podle ust. § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. zrušil a vrátil žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení je žalovaná vázána právním názorem soudu ve smyslu ust. § 78 odst. 5 s. ř. s.

Stejný právní názor soudem vyslovený v této věci vyslovil již i Vrchní soud v Olomouci v rozsudku ze dne 21. 11. 2001, č. j. 2 A 832/2001 – 10.

Žalobce měl ve věci úspěch a měl by proto právo na náhradu nákladů řízení ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s. Podle obsahu spisu žalobci náklady nevznikly, ani je neúčtoval, a proto soud rozhodl tak, že žalobci se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. 12. 2004

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu